

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Andet Brev til en højvelbaaren Herre. 1737

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 179. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801451232/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

at de blev helt forbløffede og ventede at der skulde ske noget endnu værre. Kvinder skreg, Børn tudede, Mænd raabte. Der var ogsaa nogle der gjorde ondt værre ved at komme med selvopfundne Rædselsbudskaber og fortælle at der var lejede Brandstiftere paa Spil. Det var Løgn, men man troede paa det. Brandmændene var lige saa forstyrrede som alle andre. De styrtede rundt som vanvittige og blandede sig i hinandens Arbejde. Der var ingen Sprøjter, ingen Brandspande, overhovedet intet Slukningsmateriel, i den Grad havde den uforudsete Ulykke slaaet alle med Rædsel.

Og Ilden rasede efter Guds Befaling. Man skulde tro det var straataakte Hytter der brændte, ikke Stenhuse, saa hurtigt styrtede baade private og offentlige Bygninger sammen med frygtelige Brag. Jo længere man var fra det Sted hvor Ilden var opstaaet, jo større Tab led man. For de hvis Huse brændte den første Nat reddede deres Penge og Indbo da deres Venner kom løbende og overgik hinanden i at tilbyde Hjælp; men efterhaanden som Tiden gik blev de der boede i de fjernereliggende Kvarterer ogsaa angstelige for deres Ejendele, og saa kunde man ikke hjælpe hinanden mere. Da Folk saa Ilden faa nye Kræfter uden at nogen hindrede det, og at det brændte samtidig i flere Kvarterer, græd de over Byens Skæbne og forlod den i den Tro at de aldrig mere skulde faa den at se.

En vil flygte gennem Porten, én til Bølgen sig betror;
Havet er nu mere sikkert, mere trygt end Hjemmets Jord;
Hver nu flygter bort saa langt som Rædslen byder
ham at fly;
løber vildt om Kap med Ilden ud af den forladte By.

Da Ilden havde raset i to fulde Dage med en saadan Vildskab at næsten hele det gamle København og en Del af det nye var lagt i Aske, var det endelig som om Københavnerne vaagnede op af deres Sløvhed. For at oprette det forsømte satte de med utrolig Energi alt ind paa at

DET ANDET BREV

redde hvad der var tilbage af den brændte By. Ingen Stand, ingen Aldersklasse, intet Køn afslog at paatage sig de haardeste Arbejdsbyrder. Kongen opfordrede alle til det og gik selv i Spidsen sammen med Kronprinsen, nu vor allernaadigste Konge, og alle de af Landets førende Mænd der var til Stede.

Nu fik man virkelig at se hvad Menneskehjerner kan optænke, og hvad talrige Hænder og forenede Kræfter kan udrette med Guds Hjælp; for overalt hvor man tog fat blev Ilden standset. Ved den tragiske Brand blev følgende Bygninger fortæret af Ilden: Vor Frue Kirke, Helligaandskirken, St. Petri Kirke, Trinitatis med Universitetsbiblioteket, Rundetaarn med den store Tycho's Himmeglobus og Instrumenter, Raadhuset, Hospitalet, hele Universitetet med Professorernes Embedsboliger, Kommunitetsbygningen, hvor 100 fattige Studenter blev bespist, fire herlige Kollegier, nemlig Regensen, Valkendorfs, Borchs og Elers' Kollegium, foruden utallige andre Huse som der ikke er Grund til at nævne. Kun Konsistorialbygningen, hvor Professorerne plejer at træde sammen, blev ikke rørt af Ilden, skønt saa mange omliggende og tilstødende Bygninger brændte at man kan sige om vores berømte Universitet:

Her hvor forhen Troja laa,
ser man nu kun Græs og Straa.

Først nu da man endelig havde faaet Bugt med Ilden, begyndte det at gaa op for Folk hvor stor Katastrofen var, og hvor alvorlige Tab de havde lidt.

Folk der før havde svømmet i Penge var nu reduceret til Tiggere; de angrede for sent deres tidligere flotte Væner og Rigdom paa overflødige Ting. De Rigdomme hvis tomme Billeder svævede dem for Øjnene var nu borte. De havde kun Erindringen tilbage, og det gik som i Digtet:

Nu deres Ben man ser
tilsølede af Ler,